

Волчкова Аделія Андріївна

*студентка 1-го курсу факультету цивільної та господарської юстиції,
Національного університету «Одеська юридична академія»*

ПРОБЛЕМИ ПЛАНУВАННЯ ПЕНСІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ МОРЯКІВ

Світова Організація Торгівлі (WTO) оцінює загальну чисельність моряків торговельного флоту у 2 млн. чоловік [1]. Інша світова інституція, а саме, UNCTAD – стверджує, що Україна минулого, 2021 року посідала шосте місце у світі за кількістю працюючих моряків. Її доля становила 4,04% і вона серед лідерів світового мореплавства [2]. Точну чисельність українських моряків назвати важко, оскільки їх офіційна статистика відсутня. За деякими непрямыми експертними оцінками орієнтовно 70 – 150 тисяч українців працюють на рядових та офіцерських посадах світового морського торговельного флоту, причому українські офіцери торговельного флоту вважаються, і не безпідставно, найбільш конкурентоспроможними [3]. Не менш важливо зазначити, що українські моряки привозять до країни щорічно 3-4 млрд. доларів. І саме завдяки працевлаштуванню моряків Державний бюджет України також має валютну виручку.

Звісно, що професія моряка є високооплачуваною, престижною та затребуваною в нашій країні. Важливим показником стабільності соціально-економічного розвитку країни є відповідне фінансове забезпечення усіх громадян пенсійного віку. Цьому повинна сприяти діюча пенсійна система країни. Разом з тим, виявляється, що українські моряки є соціально незахищеною категорією громадян України, вони часто залишаються за межами функціонування діючої пенсійної системи країни. Більшість з них змушені працювати на іноземних судновласників, які не сплачують страхові внески до Пенсійного фонду України, на відміну від роботодавця, який виплачує Єдиний соціальний внесок (ЄСВ) у розмірі 22% від заробітної плати людей, які офіційно працюють в Україні, моряки вимушені сплачувати податки іншим державам. При розрахунку розміру пенсії стаж роботи цієї категорії працівників на іноземних суднах до уваги не приймається.

Оскільки мова йде саме про моряків із громадянством України, можемо стверджувати, що вони не можуть користуватися соціальним пакетом.

Для вирішення означеної проблеми існують певні можливості на міжнародному рівні. Мова йде про врегулювання міждержавними угодами (чи дво- чи багатосторонніми) про співробітництво в сфері соціального захисту цих болючих питань пенсійного забезпечення.

В цьому плані слід звернути увагу на міжнародні угоди України з такими країнами як: Азербайджан, Білорусь, Вірменія, Грузія, Іспанія, Казахстан, Киргизстан, Росія, Таджикистан, Туркменістан, Узбекистан, Чехія. Угоди передбачають можливість врахування страхового стажу громадянина протягом роботи за кордоном при обчисленні розміру пенсій в Україні. Як бачимо із переліку, окрім Іспанії та Чехії, угоди укладені в основному з країнами – колишніми республіками СРСР. Тому цей варіант реально має обмежені можливості його застосування.

Можна скористатись іншим варіантом вирішення проблеми пенсійного забезпечення, що має назву добровільної участі моряків у солідарній системі пенсійного страхування. Цей варіант реалізується завдяки укладенню договору про таку участь моряка у системі загальнообов'язкового державного пенсійного страхування. Розроблений спеціальний Порядок, що передбачає спрощену процедуру реалізації такої участі, алгоритмом якого є три етапи: перший – подання заявки; другий – укладення договору; третій – сплата страхових внесків.

Варіантом планування кожним моряком свого пенсійного забезпечення може бути його участь у накопичувальній системі. Його беруть на озброєння ті моряки, які не бажають брати участі у вище викладеній системі. Його особливістю є те, що він надає можливість отримання альтернативних пенсійних виплат, таких як: а) одноразові пенсійні виплати; б) пенсії на визначений строк; в) довічні пенсії.

Участь у цій системі в свою чергу може реалізовуватись у різних формах. Але заради справедливості слід зазначити, що накопичувальна система пенсійного забезпечення не є популярною в наш час серед наших співвітчизників та моряків зокрема. І пов'язано це із загальним станом і рівнем фінансової стабільності та надійності вітчизняних недержавних фінансових установ.

За міжнародними договорами існує наступний порядок виплати пенсій. По-перше, за територіальним принципом. Тобто пенсії виплачуються за законодавством держави постійного проживання в повному обсязі. Страховий стаж, отриманий у різних державах, підсумовується. Такі умови можливі у договорах з Азербайджаном, Ві-

рменією, Білоруссю, Угорщиною, Грузією, Казахстаном, Киргизією, Молдовою, Монголією, Румунією, Таджикистаном, Туркменістаном та Узбекистаном.

По-друге, ми можемо розглядати варіант пропорційного принципу. Тобто пенсії можуть виплачуватися самостійно кожною державою, звертаючи увагу на страховий стаж, який придбала особа на його території.

Таким чином, проблема пенсійного забезпечення українських моряків є надзвичайно актуальною. Багато людей, які працюють у цій сфері хочуть забезпечити собі спокійне життя на пенсії. Тому для них важливо зайнятись пенсійним плануванням не безпосередньо перед виходом на пенсію, а заздалегідь. Саме завчасне пенсійне планування і може стати запорукою пристойної пенсії моряків.

Слушною видається думка Т. Короткого про те, що якщо майже на кожному другому судні у світі працює український моряк, то така ситуація вимагає від держави Україна певних дій, в тому числі в міжнародно-правовій площині. Мова йде про нашу участь у Конвенції МОП 2006 року стосовно праці в морському судноплавстві, її ратифікації, а не шукати причин, за яких ми не готові брати в ній участь, в тому числі через лобіювання деякими учасниками ринку праці моряків. Ратифікація Україною Конвенції МОП 2006 року означає глибшу інтеграцію країни в систему міжнародно-правових відносин, легший захист національних інтересів, до яких поза всяким сумнівом відноситься забезпечення та захист прав українських моряків, в тому числі і їх пенсійного забезпечення [4].

Список використаних джерел

1. Деякі особливості нарахування пенсій українським морякам, які працюють на іноземних суднах. Inter Legal: вебсайт. URL: <https://blog.interlegal.com.ua/deyaki-osoblivosti-naraxuvannya-pensij-ukra-nskim-moryakam-yaki-pracyuyut-na-inozemnix-sudnax>
2. Українські моряки привозять до країни до \$4 млрд щороку. Forbes: вебсайт. URL: <https://forbes.ua/company/ukrainskie-moryaki-privozyat-v-stranu-do-4-mlrd-ezhegodno-no-voyna-zakryla-im-vyezd-pochemu-ikh-nuzhno-vypustit-chtoby-vytesnit-rossiyskikh-27042022-5698>
3. Получение пенсии моряка: нововведения в законодательстве, о которых необходимо знать Shipping: вебсайт. URL: <https://sudohodstvo.org/poluchenie-pensii-moryaka-novovvedeniya-v-zakonodatelstve-o-kotoryh-neobhodimo-znat/>

4. Пенсионное планирование – залог достойной пенсии для моряков. Юридическая практика № 36 – Морское право .URL: <https://pravo.ua/articles/starik-i-more/>

Науковий керівник: к.е.н., доцент Примаченко І. Ф.

Горобець Олег Юрійович

*студент І-го курсу факультету цивільної та господарської юстиції
Національного університету «Одеська юридична академія»*

МІЖНАРОДНА ТОРГІВЛЯ УКРАЇНИ ПІД ЧАС ВІЙНИ

2022 рік став початком світової політичної та економічної кризи, яка охопила економіку України. В Україні склалася складна економічна ситуація. Існуюча криза супроводжується дефіцитом палива, спадом виробництва, пов'язаним зі зниженням попиту, а також з нестачею у підприємств грошових коштів. Виробники змушені заощаджувати та скорочувати виробництво. Одним із досить поширених способів економії є скорочення робочого персоналу, що призводить до збільшення рівня безробіття. Причиною цього є вторгнення, нашого сусіда, Російської федерації, пошкодження цивільної інфраструктури, а також морська блокада майже всіх портів України.

Однак економіка не стоїть на місці. Розвивається міжнародна торгівля, завдяки допомозі провідних країн світу. Сформуємо загальну картину української міжнародної торгівлі в умовах війни та розглянемо основні зміни експорту та імпорту нашої країни.

Експорт товарів – загальна кількість або загальна вартість товарів, що вивозяться за кордон [4, с. 463].

Імпорт товарів – загальна кількість або загальна вартість товарів, ввезених у країну [4, с. 21].

Сальдо – різниця між грошовими надходженнями і платежами з усіх видів розрахунків однієї держави з іншою [4, с. 22].

У січні–лютому 2022 р. експорт українських товарів становив 11446,6 млн. дол. США, або 135,6% порівняно із січнем–лютим 2021 р., імпорт – 12378,0 млн. дол., або 137,7%. Негативне сальдо склало 931,4 млн. дол. (у січні–лютому 2021 р. також негативне –